

1. PEATÜKK

Esmaspäev, 12. september

ANTON HAIGUTAS. Ta istus diivanil ja vaatas ilmateadet. Kell teleri ekraani nurgas näitas 07.06. Tuli reklaamipaus.

„Alex!“ hüüdis Anton.

Ta ajas end püsti ja suundus Alexandri tupp. Koputas uksele, kuid ei jäänud vastust ootama, vaid avas selle. Mõne sentimeetri pärast jäi uks pidama. Raske kott oli ees. Anton lükkas ukse jõuga pärani, pani tule põlema ja astus sisse. Alex magas. Üks jalg rippus voodi servalt alla. Anton müksas jalaga poja reit. Poiss keeras külge. Uus müks.

„Kui sa tahad enne minekut duši all käia, siis peaksid nüüd üles tõusma,“ lausus Anton.

Alexander noogutas silmi avamata. Anton vaatas teda. Voodil lebaval kehal liikus vaid rindkere. Anton tõmbas pojalt teki pealt ära.

„Kell tiksus.“

„Mhmh,“ mühatas poeg. „Kas sooja vett on veel järel?“

„Ohtralt.“

Anton läks tagasi diivanile. Alex tammus vannituppa. Teleri ekraanile ilmus saate „Tere hommikust, Norra“ logo ja siis istusid ekraanil saatejuhid, mees ja naine, laua taga, kus olid lilled, kohvitassid ja raamat. Ekraani paremal küljel istus üksinda diivanil saatekülaline, üks mees. Kaamera nurk muutus. Fookus koondus naissaatejuhile, kel oli näol sisseharjunud naeratus.

„Meie järgmine külaline on mees, kes on loonud veebilehe kuriteod.no. Lisaks on ta – ainsana meie riigis – jõudnud sarimõrvar Stig Hellumi kannule. Nüüd teeb seesama mees debüüdi kirjanikuna. Tere tulemast, Hans Gulland.“

Kaamera keskendus külalisele. Hans Gulland naeratas häbelikult. Tema poolpikad pruunid juuksed olid keskelt

lahku kammitud. Ninal kandis ta jämeda raamiga moekaid prille.

„Suur tänu. Ja aitäh, et mind saatesse kutsusite. Pean lihtsalt lisama, et ma ei tee kuriteod.no-d üksi. Selle saidi taga on peale minu veel kolm tulihinge.“

Naissaatejuht ei vaevunud mehe parandust kommenteerima.

„Stig Hellum.“ Naine vaatas oma meeskolleege poole.

„See nimi tekitab minus ikka veel judinaid, tõepoolest.“ Naise kolleeg noogutas nõusolevalt. „Mis sunnib kahekümne nelja aastast noormeest kirjutama raamatut ühest meie riigi viimaste aegade hullemast mõrtsukast?“

„Ma ... Ma olen alati olnud väga huvitatud inimestest, kes tapavad. Muidugi mitte just mõrvadest, aga sellest, mis sunnib neid seda tegema. Ja ehkki Stig pole ainus sarimõrvar, kes meil riigis on olnud, on ta kahtlemata kõige huvitavam.“

„Eessõnas kirjutad, et oled üks vähestest, kellega ta kohtuma nõustus. Ta on lükanud tagasi nii Norra kui ka välismaiste ajakirjanike pakkumised. Miks ta üldse nõustus sinuga kohtuma?“

„Ma arvan, et vastus sellele küsimusele peitub asjaolus, et ma ei ole ajakirjanik, vaid noor mees, kes on väga huvitatud Stig Hellumi *juhtumist*.“

„Sa kirjutad ka, et raamatuidee tekkis alles viienda külaskäigu järel.“

„Jah.“

„Mis selle külaskäigu ajal juhtus?“

„Ma pean lihtsalt küsima,“ võttis kõrvalt sõna kaassaatejuht, „sest minul tekkis mulje, et sa külastasid teda vanglas uurimistöö jaoks, aga esimestel kordadel Ila vanglas käies sul raamatuplaane polnud.“

„Ei, ta tekitas mul lihtsalt uudishimu.“

„Ma arvan, et oleksin mures, kui mu lapsel oleks sellised huvid.“

Vannitoast kostis vali karjatus. Järgnes sõimusõnade valing. Lukk klõpsatas ja vannitoa uks lendas lahti.

„Sa ütlesid, et kuuma vett on veel järel!“ karjus Alexander. Anton naeris.

„Jah, *kuradi* naljakas!“ röögatas poeg ja paiskas ukse pauguga kinni.

„Tee kiiresti,“ ütles Anton valjusti. „Teel linna on praegu palju liiklust ja mul on kell pool üheksa arstiaeg.“

„Loodan, et sinna sa ei jõua!“

„Aga mis juhtus, Gulland?“ Taas võttis sõna naissaatejuht.

„Tegelikult ei juhtunud midagi erilist. Mul tekkis mõte, et see võiks teistele huvitav olla. Sest me kõik mäletame, millisena meedia püüdis Stigi pärast vahistamist kujutada. Kirjutati palju ebatõeseid asju. Kõmulehed kirjeldasid teda lihtsalt idioodina ja tõest kaugemal ei saa enam olla. Ta on üks intelligentsemaid inimesi, keda olen kohanud. 2002. aastal psühhiaatrite tehtud IQ-testis sai ta tulemuseks 156. Aga *sellest* ei kirjutatud keegi.“

„Sa lõpetad eessõna, öeldes, et saite sõpradeks. Headeks sõpradeks. Paljud, kaasa arvatud mina, võivad seda veidi ... noh ... ebatavaliseks pidada. Kas tahaksid selle kohta midagi öelda?“

„Ma tean, et see kõlab veidralt, aga Stig ja mina jõudsime ühele lainele. Meil oli sarnane huumorimeel ja arvan, et see mängis rolli selles, et ta tahtis minuga rohkem kohtuda. Ärge saage valesti aru, sest me rääkisime ka sellest, milles ta süüdi mõisteti. Ta jagas minuga kõike. Sealhulgas üksikasju, mis muidu tulid välja ainult kohtusaali suletud uste taga. Sellest hoolimata hakkasin Stigi lõpuks sõbraks pidama.“

Hans Gulland vaatas üles.

„Kas sa ütlesid talle, et soovid raamatut kirjutada?“

„Jah.“

„Mida ta sellest arvas?“

„Ta oli põnevil ja tal oli ainult üks tingimus.“

„Mis see oli?“ küsis naine.

„Et ma ei kirjutaks midagi, mis näitaks halvas valguses tema ema. Kohtuprotsessi ajal oli nii palju tugitooli-eksperte, kes söögi alla ja söögi peale Stigi *kohutava*

lapsepõlve kohta arvamust avaldasid.“ Hans Gulland pööritas silmi. „Aga tema lapsepõlv polnud kohutav. Isa küll eriti sõbralik ei olnud, aga ta oli nendega ju vaid esimesed paar aastat. Nagu Stig ise ütles, ema andis endast parima ja läks kaugemale kui paljud teised emad, et tagada, et pojal kõik hästi oleks.“

„Kas sa tead, kus Stig Hellum praegu on?“

Vastuseni kulus kaks pikka telesekundit. „Kui ma teaksin, oleks see,“ Hans Gulland osutas laual lehavale raamatule, „tulnud välja palju varem. Sest see oli peaaegu valmis, kui Stig põgenes. Aga siis tundsin, et noh, võime seda nimetada *viimaseks peatükiks*. Et see on puudu. Aga ... teda ei leitudki.“

Naissaatejuht haaras raamatu ja kergitas seda kaamera poole. Autori nimi oli trükitud ülaserava. Kaanel oli ühel kuriteopaigal kaugelt tehtud pilt Stig Hellumist, kui too ütlusi andis. Tema ümber seisis neli patrullpolitseinikku. Mustal taustal seisis valge pealkiri.

„17“, lausus naine. „Pärast reklaamipausi räägime veidi pealkirjast, aga enne seda: mis sa arvad, kas Stig Hellum on elus?“

„Olen selles kindel.“

„Mis sa arvad, kas ta tapab uuesti?“

Hans Gulland võttis prillid eest ja hakkas neid oma särgiga puhastama, öeldes: „Iseenesest Stig Hellum ei peatu.“

2. PEATÜKK

2006

Huntsville, Texas

KELL OLI VEERAND kaks, kui isa Sullivan oma kepi Huntsville'i vangla administratiivhoone trepi viimasele astmele toetas. Ta tõmbas käega üle niiske lauba ja kogus jõudu, enne kui edasi astus.

Vangla direktori sekretär tõusis püsti, kui ta meest märkas. „Isa Sullivan. Tere tulemast. Direktor on kohe valmis teid vastu võtma. Kas ma võin pakkuda teile tassi kohvi?“

„Aitäh, aga olen juba tänase päeva kaks tassi ära joonud.“

„Võib-olla teed?“

„Ei, aitäh,“ vastas isa Sullivan, kopsis üle põranda ja võttis istet ühel toolil seina ääres.

„Andke teada, kui meelt muudate.“

Isa Sullivan jõudis istuda vaid paar minutit, kui vangla direktori uks juba avanes. Direktor, lühike ümar mees, kelle rihmapannal kujutas Texase osariiki, astus kabinetist välja.

„Isa Sullivan. Tulge sisse.“

Preester toetus kepile ja tooli käetoole ning ajas end püsti. Ta tervitas direktorit käepigistusega ja sisenes kabinetti. Nõjatas kepi tooli vastu ja võttis istet kirjutuslaua ees, samal ajal kui uks ta selja taga sulgus. Seinü kaunistasid diplomid ja mõned fotod osariigi mõjukaimatest meestest. Endisest kubernerist, praegusest ja sellest, kes soovib saada järgmiseks. Direktor seisis naeratades kõigi kõrval.

„Esmalt,“ alustas vangla direktor ja võttis samuti istet, „aitäh, et tulite nii lühikese etteteatamisajaga. Me kõik oleme isa O’Keefe’i pärast väga mures.“

„Rääkisin piiskopiga enne siiatulekut,“ lausus isa Sullivan. „Isa O’Keefe taastub.“

„Seda on hea kuulda.“

Läbi suletud akende tungis sisse vali ühehäälneline karjumine. Direktor tõusis ja vaatas välja. Ta pomises midagi, raputas pead, keeras ribakardina kinni ja toetus aknalauale.

„Iga kord pööravad nad selle neetud tänava pea peale. Vabandust sõnakasutuse pärast, isa, aga mida seal öelda? Ma hoolitsen selle eest, et need kaagid eemale aetakse, enne kui teie lahkute.“

„Millal ma võin härra Sudlow'ga kohtuda?“

„Mida te temast juba teate?“

„Ma ei tea midagi peale selle, et ta on mõrvas süüdi mõistetud.“

„*Neljas* mõrvas, isa Sullivan. Üks neist oli nii julm, et üks vandekohtunik minestas, kui kohtuarst tunnistust andis. Kas te teadsite, et ta keeldus pärast vahistamist politseiga rääkimast? Isegi kohtuprotsessi ajal ei öelnud ta ühtki sõna. Ei vastanud mitte ühelegi kohtuniku otse esitatud küsimusele. Nathan Sudlow' suu oli suletud. Ei kinnitanud isegi oma nime. Politseil kulus pärast tema vahistamist 1994. aastal enam-vähem paar nädalat, enne kui ta isiku tuvastatud said. Selle tegid nad kindlaks sõjaväe kaudu – härra Sudlow oli olnud tegevväelane. Samuti kuulub loo juurde see, et kõigi nende aastate jooksul on teda külastanud ainult üks inimene. Kõigil käivad külalised, isa Sullivan. Pere ja sõbrad, ja kui neid pole, siis vähemalt tüübid mõnest neetud fännigrupist, kes taolist arulagedust naudivad. Muidugi pakkusid need ennast ka härra Sudlow'le, kuid teda see ei huvitanud.“ Direktor avas laua ülemise sahtli ja tõmbas välja kausta. „Ta lihtsalt ei soovinud külastajaid. Polunsky vangla direktori sõnul on ta alates süüdimõistmisest 1995. aastal eskujulikult käitunud ja temasse suhtuvad hästi nii vangivalvurid kui ka teised vangid.“ Direktor lükkas kausta preestri poole. „Ja see on see, mis mind veidi muretsema paneb. Mind ei üllataks, kui ta kaotab täielikult kontrolli, kui kell läheneb neljale.“

Teie vestluse ajal on alati kohal vähemalt üks valvur, nii et oma turvalisuse pärast te muretsema ei pea.“

„Olen seda varemgi läbi teinud.“

„Tahan lihtsalt, et te oleksite valmis selleks, millega kohtute. Ärge laske sõbralikel silmadel ja kaastundlikul naeratusel end petta, isa Sullivan. See mees on kuratlikes kuritegudes süüdi mõistetud kurjategija. Kulutage natuke aega selle läbilugemiseks, mis teda siia tõi. Vähemalt laske pilk üle.“

Isa Sullivan sügas paljast pealage ümbritsevaid punaseid juukseid ja ütles: „Kui Nathan Sudlow’l on üheteistkümne aasta jooksul käinud vaid üks külaline, siis on loomulik eeldada, et tal on palju südamel. Kui teile sobib, siis ma tahaksin kohe alustada.“

3. PEATÜKK

Esmaspäev, 12. september

ROAR SKULSTAD, KRIPOSE taktikalise juurdluse osakonna juht, astus koosolekuruumi. Ta sulges enda järel ukse ja siirdus laua poole, kus istusid Magnus Torp ja veel neli uurijat. Ühes käes hoidis ta pooltühja taldrikut võileibadega. Teises paberilehte.

Skulstad saatis rühmale oma tervituse ja pani taldriku lauale.

„Olge lahked.“ Ta viipas käega võileibade poole.

„Jäid mu lapselapse ristimisest eile üle. Laske aga käia, muidu lähevad prügikasti.“

Magnus Torp ootas, kuni teised endale ette tõstsid, ning võttis siis lõhe ja munasalatiga saia.

„Nagu näete, on meil meeskonnas uus liige.“ Skulstad libistas pilgu üle inimeste. „Olete teda tõenäoliselt juba tervitanud, aga tema on Magnus Torp ja ta alustab täna koos meiega. Varem ... Noh, võid ju ise rääkida, Torp. Kust sa pärit oled ja muud sellist.“

Magnus Torp sõi suu kiiresti tühjaks. Ta pani võileiva lauale.

„Noh ...“ Ta silmitses uusi kolleege üksshaaval. „Minu nimi on Magnus Torp, olen kolmekümneaastane ja pärit Fredrikstadist. Või noh, praegu otsin korterit siin Oslos, aga elan siiski veel Fredrikstadis. Olen peamiselt töötanud korrakaitstes ja juurdluses, kuid mul on olnud ka hea võimalus mitmel korral koostööd teha Anton Brekkega. Esimene kord oli seitse aastat tagasi, nii et arvan, et võin öelda, et olen temalt palju õppinud.“

„Kui Brekke oleks hetkel siin,“ sõnas üks uurijatest, „siis ütleks ta ilmselt, et oled *kõik* temalt õppinud.“

Laua ümber muheleti. Magnus Torp punastas ja ütles: „Ootan koostööd kõigi teiega.“

Ta võttis ampsu, andes märku, et lühike tutvustus on läbi. Ülemus ei pööranud temalt pilku. Ilmselgelt ootas ta rohkem. Magnus Torp neelatas.

„Lapsi pole ... Vallaline.“ Ta tõmbas hinge. „Uh.“

„Hea küll,“ lausus Skulstad. „Igatahes tere tulemast.“

Skulstad kõhatas ja vaatas paberilehte laual enda ees. Mõne minuti jooksul jagas ta infot käimasolevate uurimiste kohta. Kolleegid võtsid endale veel võileiba, samal ajal kui Magnus Torp kuulas, mida oli tehtud Hamaris toimunud elukaaslase mõrva asjus, Tokkes surmaga lõppenud süütamise asjus ja võimaliku mõrvajuhtumiga Larviki narkoringkonnas.

„Ja siis on meil Hedda Back,“ sõnas Skulstad.

Magnus Torp oli juhtumist juba kuulnud. 21-aastase Hedda Backi nimi oli eelmisel õhtul hilja uudiseportaalides tippu kerkinud, kui neiu ei olnud pühapäeva hommikul töölt koju jõudnud. Kõik olid kasutanud sama fotot. Portreepilti, kus ta tõsiselt kaamerasse vaatas. Klassikaliselt kaunis. Kitsas nägu. Pikad tumedad juuksed, tukk ees.

„Kahjuks ei ole see enam kadunud isiku juhtum,“ jätkas Skulstad. „Ta leiti täna hommikul Svinessaga lähedalt Goksjø järve äärest.“

„Vestfoldist, eks?“ küsis üks uurijatest.

„Jah. Sandefjordist natuke väljas. Seni on kagu politseipiirkond meilt palunud ainult tehnilist abi, aga peame arvestama, et taktikalise abi palve saabub niipea, kui sealne politseiülem on olukorrast ülevaate saanud. Torp.“

Skulstad vaatas Magnus Torpile otsa.

„Ma arvan, et sa võid end valmis panema hakata, lähete Antoniga Sandefjordi.“ Ta vaatas kella.

„Muide, kus ta on?“

„Mida neljapäevased vereanalüüsid näitavad?“ küsis Anton.

„Need valmistasid pettumust,“ vastas dr Hass stetoskoopi Antoni rinnal liigutades. „Isegi klamüüdiat pole.“ Ta vaatas patsienti. „Ise oled veel poissmees ja puha.“

„Kui klamüüdiast oleks kasvõi mingi jälg olnud, siis oleksid olnud tunnistajaks meditsiinilisele imele. Ma pole nimelt kevadest saati kellegi reite vahele saanud.“

„Pole siis ühegi naisega koos olnud? Naabri või kellegagi.“

„See ei jõudnud kaugemale kui väike vein ja mõned ööd. Ta kolis aprillis ära.“

„Ja nüüd pole sul isegi väikest flirti?“

„Null.“

Arst irtitas, lükkas tooli jalgadega tahapoole ja võttis kirjutuslaua taga istet. Ta pani stetoskoobi kõrvale ja tegi paar klahvivajutust.

„Sinu põletikunäitaja on 150 ja see pole hea.“

„Ma ...“ Anton köhatas. „Natuke valutab ka.“

„Kõhus?“

Anton raputas pead. Kiikas kubeme suunas.

„Oh,“ ütles dr Hass. „Sealt. Las ma vaatan.“ Ta veeretask tooli Antoni juurde.

„Nii hull ka ei ole.“

„Kas neljapäeval, kui sa siin käisid, valutas ka?“

„Võib-olla oli veidi hell ja paistes.“

„Munand oli neljapäeval hell ja paistes ning sina mainisid ainult, et tunned end väsinult?“

Anton neelatas. Ei hakanud vastama.

„Mingeid muutusi alates neljapäevast?“

„Jah. On halvenenud. Tegelikult üsna palju halvenenud.“

„Ja valu on püsiv?“

„Enam-vähem, jah.“

„Kas valuvaigisteid oled võtnud?“

„Ainult paratsetamooli palaviku vastu.“

„Valu vastu see sinu hinnangul ei aita?“

„Mitte eriti.“

„Las ma vaatan.“

Hääletoon oli kindel. Dr Hass nipsutas sõrmi ja osutas rihmapandlale. Anton tõusis püsti. Avas rihma ja nõõpis püksiaugu lahti, samal ajal kui arst kummikinda kätte

tõmbas. Anton lasi püksid alla. Ohkas raskelt ja tõmbas alla bokserid. Sulges silmad, kui tundis lateksiga kaetud sõrmi õrnalt oma munandist haaravat.

„See teeb ikka niimoodi haiget, eks?“

„Jah.“

„Nii ... kuidas asjad Kriposes on?“

„Hass.“

„Jah?“

„Hetkel ei koti mind absoluutselt, kuidas seal asjad on.“

„Poisiga? Kõik on korras?“

„Alex oli nädalavahetusel minu juures.“

Arst võttis munandi pihku ja tõstis seda. Pigistas vasakut munandit ettevaatlikult. Anton võpatas ja tegi lae suunas grimassi.

„Hmm,“ kostis kubeme poolt.

Anton vaatas alla arsti kiilanema kippuva pealae poole ja küsis: „Kas see on vähk?“

Arst tõmbus tagasi, tiris kindad käest ja viskas prügi-kasti. Hakkas klaviatuuril klõbistama.

„Miks sa sellest neljapäeval midagi ei rääkinud?“

„Sest ma arvasin, et see läheb üle.“

Anton tõmbas püksid jalga, istus tooli servale ja nõjatus tagasi.

„Sulle ei tulnud pähe mõtet, et ärritunud munand ja üldine halb enesetunne võiksid seotud olla?“

„Ma olen politseinik,“ vastas Anton hapult. „Mitte arst. Kas see on vähk?“

Dr Hass silmitses ekraani ja küsis: „Võib-olla soovid, et teen sulle saatekirja Kalnesi haiglasse? Sealt on lühim tee koju.“

„Saatekirja kuhu ...?“

„Erakorralisele operatsioonile. Tahan, et sind uuritaks põhjalikumalt, kui mina siin teha saan. Ja siis tehakse ultraheli ka.“

„Ultraheli? Nii et see on vähk?“

„Vähk asub nimekirjas päris madalal, ag...“

„Aga see on nimekirjas,“ katkestas Anton.

Dr Hass vaatas teda rahustavalt ja ütles: „Võib-olla oleks hea veenduda, et sul seal midagi kahtlast pole.“ Ta avas sahtli. Võttis sealt punase hoiatuskolmnurgaga karbi, otsis ravimilehe, murdis sellest välja neli tabletti ja ulatas need Antonile. „Siin on sulle neli Paralgin Fortet. Et sa valu ei peaks kannatama, kui erakorralises natuke ootama pead.“